

za 25 nov 2017
20.00 Concertzaal

HALLÉ ORCHESTRA & SIR MARK ELDER

Sabine Meyer speelt Mozart

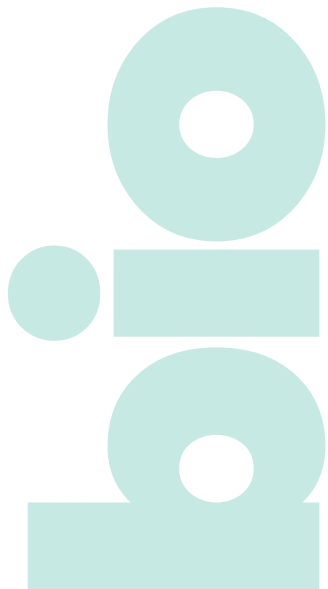
— CONCERT —
— GEBOUW —
— BRUGGE —

Biografieën

Het Hallé Orchestra (GB) uit Manchester is intussen aan zijn 157e seizoen bezig en daarmee een van de oudste orkesten van het Verenigd Koninkrijk. Het orkest behoort tot de top van de Britse symfonieorkesten en kent een opvallende geschiedenis van veelgeprezen voorstellingen in eigen land en over de hele wereld. Het maakte tal van bekroonde opnames en heeft ook heel wat radio-uitzendingen en educatieve programma's op zijn naam staan. Hallé Orchestra specialiseerde zich in een breed repertoire van orkestmuziek en heeft visionaire ideeën over publieksopbouw.

Sir Mark Elder (GB) is sinds 2000 muziekdirecteur van het Hallé Orchestra. Daarvoor was hij al dirigent van de English National Opera, van het City of Birmingham Symphony Orchestra en muziekdirecteur van het Rochester Philharmonic Orchestra in de Verenigde Staten. Hij werkte met veel van 's werelds toonaangevende symfonieorkesten, waaronder de Berliner Philharmoniker, het Orchestre de Paris, de Chicago Symphony, de Boston Symphony, het Koninklijk Concertgebouworkest, de Münchner Philharmoniker en het London Symphony Orchestra. Verder dirigeerde hij in de meest vooraanstaande internationale operahuizen, waaronder het Royal Opera House Covent Garden, de Metropolitan Opera in New York, de Opéra national de Paris en de Lyric Opera van Chicago, maar ook op het Glyndebourne Festival, de Bayreuther Festspiele en de Bregenzener Festspiele. Sir Mark Elder maakte tal van opnames met verschillende orkesten en werd tot ridder geslagen in 2008.

Sabine Meyer (DE) is een van 's werelds meest gerenommeerde instrumentale solisten. Het is deels dankzij haar dat de klarinet opnieuw zijn plaats in de spotlights kon veroveren. Meyer studeerde bij Otto Hermann in Stuttgart en Hans Deinzer in Hannover. Als orkestmusicus schitterde ze bij het Symphonieorchester des Bayerischen Rundfunks en de Berliner Philharmoniker om daarna haar vleugels uit te slaan als soliste. Ze trad op met meer dan 300 orkesten wereldwijd. Meyer heeft een voorliefde voor kamermuziek. Met collega's als Heinrich Schiff, Gidon Kremer, Oleg Maisenberg, Leif Ove Andsnes, Fazil Say, Martin Helmchen, Juliane Banse, Hagen Quartett, Tokyo String Quartet en Quatuor Modigliani verkende ze een breed repertoire. Ze bracht verschillende opnames uit bij EMI Classics, Deutsche Grammophon, Sony en Avi-music. Meyers sterrenstatus valt ook af te lezen aan haar prijzenkast, die met acht Echo Classic Awards, de Niedersachsen Preis, de Brahms Preis en de Franse eretitel 'Chevalier des Arts et des Lettres' zowat uit haar voegen barst. Sinds 1993 doceert Meyer aan de Hochschule für Musik in Lübeck.

Uitvoerders & programma

19.15 Inleiding door Piet De Volder

Hallé Orchestra: orkest
Sir Mark Elder: dirigent
Sabine Meyer: bassetklarinet

Richard Wagner (1813-1883)
Overture uit Tannhäuser (1845)

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)
Concerto voor bassetklarinet in A, KV622 (1791)

- Allegro
- Adagio
- Rondo. Allegro

pauze

Antonín Dvořák (1841-1904)
Symfonie nr. 7 in d, opus 70 (1884)

- Allegro maestoso
- Poco adagio
- Scherzo: Vivace – Poco meno mosso
- Finale: Allegro

wo 08 – zo 26 nov 2017

FRONT

Soundcast, de jongerengroep van het Concertgebouw, stelde een tentoonstelling samen rond Brittens *War Requiem*. De expo met werk van 12 jonge, beloftevolle kunstenaars is nu te bekijken in het Concertgebouw!

Uw applaus krijgt kleur dankzij de bloemen van Bloemblad.

ORKESTRAAL

Tragiek en menselijke warmte

Tannhäuser in tweestrijd

Met *Tannhäuser und der Sängerkrieg auf Wartburg* vond Richard Wagner voor het eerst inspiratie in middeleeuwse verhaalstof. Het zou een constante blijven in zijn dramatische oeuvre tot en met het artistieke testament van *Parsifal*. De laatmiddeleeuwse volkslegende (ca.1400) waarop *Tannhäuser* is gebaseerd, verhaalt over de gelijknamige historische 'Minnesänger' die vertier zocht op de Venusberg. Tannhäuser is oppervlakkig liefdesgenot beu en besluit voor zijn zonden te boeten. Hij reist naar Rome om vergiffenis te krijgen van de paus himself maar deze verwijst naar het orakel van de pauselijke staf: eens die groene blaadjes draagt, zullen Tannhäusers zonden vergeven worden. Vertwijfeld keert de minnezanger terug naar de liefdesgodin Venus en te laat begint de staf groen te kleuren. Tot zover de christelijk geladen overlevering die in Wagners handen ingrijpende veranderingen onderging, niet in het minst door het liefdesoffer van Elisabeth, die geheel aan Tannhäuser en

zijn zieleheil is toegewijd. De ouverture tot *Tannhäuser* bevat de belangrijkste melodische thema's uit het werk en schetst op puur symfonische wijze de krachtlijnen van het drama – een drama dat in Wagners gedachten veeleer handelde over de strijd tussen artistieke vrijheid (Venusberg) en maatschappelijke regels (de Wartburg, als ontmoetingsplaats van de minnezangers).

Antonín Dvořák's 'Tragische' symfonie

Ook al wordt Dvořák's *Zevende symfonie* (1884-85) door kenners beschouwd als een van de beste die de Tsjechische maestro heeft afgeleverd, inzake bekendheid moet dit geladen en conflictueuze werk het afleggen tegenover de immens populaire *Negende symfonie* 'Uit de Nieuwe Wereld' en de relaxte *Achtste*. Dvořák's *Zevende* doorkruist zelfs het clichématige beeld dat menig concertganger van Dvořák's muziek heeft – dat van aangename luistermuziek, op klassieke leest geschoeid en gekruid met de passie en de vurige ritmen van de Tsjechische volksmuziek. Bij een eerste beluistering van de *Zevende* lijkt de inspiratie door de Tsjechische volksmuziek zoek en doorheen de hele, epische symfonie heerst een sfeer van onrust en drama. Zelfs het langzame deel uit de symfonie, ingezet met een ingetogen koraal-thema, wordt al snel doorkruist door spanningen en intense conflicten. Vanwaar die tragische toon? Ook al is het steeds oppassen om artistieke keuzes vanuit biografische achtergronden te verklaren, de componist zelf heeft een aantal 'clues' gegeven voor de interpretatie van zijn majestatische en hecht geconstrueerde partituur. Eén ervan hangt samen met steun voor de Tsjechische strijd voor culturele en politieke autonomie. Een andere verwijzing is van private aard. In een schets voor het genoemde langzame

'Mozarts laatste Concerto weerklinkt op het zeldzame instrument waarvoor het werd geschreven.'

'Dvořák's Zevende symfonie is zijn meest ambitieuze en meest 'Germaanse' werk in het genre.'

deel noteerde de componist 'uit de trieste jaren', waarmee hij de dood van zijn moeder en mogelijk, die van zijn oudste kind, in gedachten had.

Afgezien daarvan is de *Zevende symfonie* ook doordrongen van Dvořák's ambitie om internationaal een eersterangsrol te spelen in het symfonische repertoire en het imago van de Tsjechische nationale componist van zich af te schudden. De internationale uitstraling van Dvořák's muziek was intussen onontkombaar. Het feit dat de *Zevende* geschreven werd in opdracht van de London Philharmonic Society, waarvan de componist tot erelid was gemaakt, bewijst hoezeer hij meespeelde op de internationale scène.

Vergeeten we daarbij niet dat, vooraleer Dvořák zich ontpopte als 'nationalistische componist', hij al doordrongen was van de grote Duits-Oostenrijkse traditie. Mozart, Beethoven en Schubert behoorden tot zijn muzikale bagage en de voorliefde voor deze erfenis werd aanzienlijk versterkt door zijn nauwe vriendschap met Johannes Brahms, wiens invloed niet weg te denken is in deze Germaans georiënteerde *Zevende symfonie*.

Een concerto voor bassetklarinet

In maart 1802, elf jaar na Mozarts overlijden, bekritiseert een anonieme recensie in de *Allgemeine Musikalische Zeitung* de uitgave van het zogenaamde *Klarinetconcerto* van de componist bij Breitkopf & Härtel. De recensent in kwestie stelt dat de gepubliceerde partituur, in de toonaard van A groot, niet beantwoordt aan de versie die hij heeft horen spelen door Anton Stadler, de virtuoos aan wie Mozart het concerto opdroeg en met wie hij verschillende keren samenwerkte. De klarinet waarop Stadler speelde, zo meldt de anonieme bron nog, ging opmerkelijk laag (tot de lage C). Vandaag weten we dat de vermelde publicatie een arrangement was van Mozarts originele partituur – een partituur waarvan het manuscript niet bewaard is. Klarinetvirtuose en -legende Sabine Meyer gaat resoluut voor de historische reconstructie van Mozarts briljante concerto, dat uiteindelijk bestemd was voor een weinig courant instrument: de bassetklarinet. Het instrument, met een uitgebreid bereik, was speciaal ontworpen onder impuls van Stadler, wellicht in samenwerking met Theodor Lotz, keizerlijke hofinstrumentenbouwer in Wenen. De prachtige melodische frases in het diepe register, die Mozarts *Concerto* zoveel menselijke warmte en innigheid verlenen, zijn op die manier weer helemaal terug. Algemeen beschouwd is Mozarts laatste *Concerto* een intimistisch werk vol licht, sereniteit en levensenergie en met een joviaal rondo als hekkensluiter.

Piet De Volder

1791: MOZARTS LAATSTE JAAR

1791, *Mozart's Last Year* van de Amerikaanse musicoloog H.C. Robbins Landon werd in 1988 in Londen gepubliceerd en nog datzelfde jaar in het Nederlands vertaald. Naast onder meer een uitvoerige beschrijving van het Weense concertleven ten tijde van Mozart, bevat het een schat aan informatie over de vele werken die Mozart nog in zijn laatste levensjaar componeerde, zoals de opera's *La clemenza di Tito* en *Die Zauberflöte* en het onafgewerkte *Requiem*. Omtrent het ontstaan van het *Requiem*, Mozarts dood en begrafenis, worden de vele mythen en theorieën die nog altijd vooral de verbeelding van zowel serieuze als minder serieuze auteurs prikkelen, grotendeels naar de prullenmand verwezen.

Alhoewel het fenomeen Mozart en zijn 'mysterieus' vroegtijdig overlijden in 1791 in sommige werken die de geschiedenis van Europa behandelen, zoals het prachtige vierdelige werk *De Geschiedenis van Europa* van Karsten Alnaes, wel tamelijk uitgebreid aan bod komt, wordt in de meeste overzichtswerken aanzienlijk meer aandacht besteed aan totaal andere gebeurtenissen die zich in 1791 afspeelden op het Europese toneel.

1791 was het 'sleuteljaar' van de Franse Revolutie die op 14 juli 1789 begon met de bestorming en de verwoesting van de Bastille door de Parijse bevolking. Al snel

veranderden de ideeën van gelijkheid, vrijheid en nationale soevereiniteit de maatschappij overal in Europa. Ze hadden bovendien een grote invloed op het 19e-eeuwse liberalisme en nationalisme. Op 25 juni 1791 werd bij een vlucht poging de Franse koninklijke familie nabij Varennes door de Nationale Garde gearresteerd en naar Parijs teruggevoerd. Op 3 september keurde de Nationale Vergadering een grondwet goed waardoor Frankrijk een constitutionele monarchie werd en op 14 september legde Lodewijk XVI de eed van trouw aan deze grondwet af. Dat redde zijn hachje voor even, want amper een jaar later, op 13 augustus 1792 werd, na hevige gevechten bij de Tuilerieën, de koninklijke familie gevangengezet in de grote toren van Le Temple. Op 22 september 1792 werd dan de republiek uitgeroepen. Op de Place de la Révolution (huidige Place de la Concorde) werd Lodewijk XVI op 21 januari 1793 in het bijzijn van meer dan 20 000 kijklustigen guillotineerd. Op 31 oktober was zijn echtgenote, koningin Marie-Antoinette, eenzelfde lot beschoren. Deze feiten zijn historische zekerheden. Of Mozart, zoals sommigen bij laag en hoog blijven beweren, in 1791 door zijn rivaal Antonio Salieri werd vergiftigd is, zoveel als zeker, historische nonsens.

Johan Huys

Orkestlijst Hallé Orchestra

eerste viool

Lyn Fletcher
Sarah Ewins
Tiberiu Buta
Zoe Colman
Peter Liang
Steven Proctor
Helen Bridges
Nicola Clark
Victor Hayes
Michelle Marsh
Belinda Hammond
Jo Lucas
Liz Rossi
Sarah White

tweede viool

Philippa Heys
Paula Smart
Rosemary Attree
Caroline Abbott
Grania Royce
Elizabeth Bosworth
John Purton
Hannah Smith
Eva Petarca
Sian Goodwin
Susan Voss
Rob Adlard

altviool

Timothy Pooley
Julian Mottram
Martin Schäfer
Piero Gasparini
Robert Criswell
Sue Baker
Christine Anderson
Alice Billen
Jayne Coyle
Raymond Lester

cello

Nicholas Trygstad
Simon Turner
Dale Culliford
David Petri
Jane Hallett
Paul Grennan
Rebecca Harney
Steve Callow

contrabas

Roberto Carrillo-Garcia
Daniel Storer
Yi Xin Salvage
Beatrice Schirmer
Rachel Meerloo
Oliver Simpson

fluit

Charlotte Ashton
Sarah Bennett

piccolo

Joanne Boddington

hobo

Stephane Rancourt
Virginia Shaw

Engelse hoorn

Tom Davey

klarinet

Sergio Castello Lopez
James Muirhead

fagot

Niki Furtanto
Elena Comelli

hoorn

Laurence Rogers
Stephanie Jones
Julian Plummer
Richard Bourn
Andrew Maher

trompet

Gareth Small
Kenneth Brown
Tom Osborne

tenortrombone

Katy Jones
Roz Davies

bastrombone

Kyle Maccorquodale

tuba

Ewan Easton

pauken

John Abendstern

percussie

David Hext
Ric Parmigiani
Mark Wagstaff

In de kijker

ZATERDAG

03 MAA 2018

20.00 Concertzaal

Modern Times © Roy Export S.A.S.

Brussels Philharmonic Filmconcert *Modern Times*

Modern Times geldt als een van Charlie Chaplins beste en scherpste films. In deze rolprent kroop Charlie Chaplin voor de laatste keer in de huid van de zwerver, het typetje waarmee hij beroemd werd in de gloriédagen van de stille film. Brussels Philharmonic vertolkt de soundtrack live.

VRIJDAG

23 MAA 2018

20.00 Concertzaal

© Pressiana

Anima Eterna Brugge Strauss. Till Eulenspiegel

Laverend tussen artistieke overtuiging en de wetten van de muziekmarkt, liet Strauss zich het liefst inspireren door de mallemolens van het dagelijkse leven. Met twee symfonische gedichten én een selectie uit zijn weergalozes *Lied*-oeuvre, bewijst Anima eer aan een denker-zonder-grenzen, een heerlijke fantast.

Laat weten wat u van het concert vond op

f ConcertgebouwBrugge
@concertgebouwbr

info & tickets +32 70 22 12 12 — In&Uit: 't Zand 34, Brugge

concertgebouw.be